

Iata la libreria de nro collegio
des. Lattoz

R.P.HIERONYMI
SALZEDO
MATRITENSIS CLERI
CORVM REGVLARIUM
MINORVM.

OLIM SALAMANTICÆ, POSTEA ROMÆ PUBLICI THEOLOGIÆ
Professoris, Sacrae Religionis Assistantis Generales, & in Hispania Provincia
Proprius Provincialis, Nunc in Regio ac Supremo Senatus
Sæc. Inquisitionis Qualificatoris.

COMMENTARII ET DISSERTATIONES
PHILO.THEO.HISTORICO-POLITICÆ.

In Opusculum D.THOMAE Doct.Angelici.
DE REGIMINE PRINCIPVM.

Nunc primum in lucem prodeunt suis Indicibus illustrati, quorundam I. Authorum qui in hoc Opere
recensentur. II. Librorum & Capitum D.Thomæ Aquinatis. III Dissertationum,
IV. Locorum S.Scripturar. V. & ultimus, Rerum & Verborum.

FRANCO-FRATI.

Excudebat Philippus Gamonetus.

LE N T O L A M. D C L F.

EXCELLENTISSIMO
P R I N C I P I
D. INIGO VELEZ DE GUEVARA
COMITI DE OÑATE, ET VILLAMEDIANA, MARCHIONI
de Guevara, Comiti de Campo-Real, Domino Domus, & Castelli de
Guevara, & Villarum de Guevara, Salinillas, & Salduendo, Maxi-
mo Cursorum Regiorum in Regnis Hispaniarum Praefecto, Com-
mendatario de Aluanilla, ex Ordine Equestri de Calatrava, Pro-
regi Regni Neapolitani, à Consilio secretissimi
Status, &c.

IVVS Thomas Aquinas Doctor Angelicus opusculum istud
de Regimine Principum Regi Cypri dicavit. Ego Commenta-
tios hos meos, atque dissertationes in hoc opusculum elaboratas
Viceregi Neapolis dico. Excellencix, in quam vestra, in qua siue
gentilitia illustrissimæ familiz, longaque summoerum imaginum
series, siue præclaræ animi dotes, insigniaque facinora in pace, & bello facta con-
siderentur, proculdubio nulli alijs meliori iure opus istud consecrati debuit.

Et quidem, ut de Guevara familia, Comitumq; de Oñate, honorificentissimo
titulo aliquid, inter multa, perstringam: quoniam antiquissimæ huius familie, sicut
et Nili celeberrimi fluminis origo ignoratur, tantummodo a viro illo nobilissimo exor-
diar excellētiaz vestra progenitore vigelimo, D. Ladron de Guevara, qui & Na-
varrensiū Princeps, & Comes Latro, omnium ore appellabatur, & privilegia Re-
gum eadē Comitis subscriptione confirmabat. Illustrissimo huic viro, D. Garcia
Nauarrensiū Rex Principatum, siue regimen Provintiaz de Alaua in Cantabria
concessit, quz quidem tunc temporis, subdivisione Regū Nauarræ erat. Anno au-
tem millesimo, centessimo, quadragessimo nono egregius iste Comes Latro, cum
D. Theresia uxore sua, filia Comitum de Bearne, vinculum maioratus instituit in
Comitatu de Oñate, quem publica scriptura D. Vela filio suo legavit. In quo qui-
dem antiquissimo instrumento sic legitur. Ego Latro Comes, Dei gratia, et Nauarre- Argot. Mol. lib.
fum Princeps. Dei, inquit, gratia, vel quia in Dei referebat gratiam, quod antiqua
possessione obtinebat, vel quia, non titulo ab aliquo Regum collato, sed publica
populi acclamatione ob excellētissima merita sua, sic appellabatur. Vnde, & pro-
loquium illud vulgatissimum in Hispania emanavit. Antes Condes en Oñate, que Re- Indian del Cap.
yes en Castilla; quod quidem idēo assertum, quia temporibus Comitum Castellæ
Fernandi Gonçalez, & Nuñi Rasura, quidam D. Vela progenitor Excellentiaz
vestra vigelimus septimus, Comes de Monzon vocabatur, antequam Reges in
Castella dominaretur; à quo quidem Comite D. Vela posteā Comites de Oña-
te Velez cognominati sunt.

Ceterum ne videat in epistola dedicatoria genealogiam texere, & antiquas
historias enarrare. Patentis tantummodo Excellētiaz vestra, celeberrimi illius, at-
que Excellentissimi Comitis D. Inigi Velez de Guevara aliqua insignia pace,
bel-

LECTORI

NOLO te in limine hujus Operis immorari, Lector Benevolo,
paucis te expediem, & Commentariorum istorum reddam ra-
tionem. Cum enim Opusculum Duci Thomae Aquinatis de
REGIMINE PRINCIPIVM, horis subcisis, lege-
rem, & brevibus nostris aliqua notata digna, velle illustrare,
tot, tantaque doctrina, eruditione divina, & humana, sive
Theologica, sive Philosophica, sive ad Historiam, sive ad Polit-
iam ciuilium spectantia inueni, quod nota, plus quam credide-
ram, accrescentes in Commentarios denenerunt. Cumque at-
tenderem, & mirarer Opusculum istud, adeveruditum, num-
quam (quod ego sciam) Commentaris, sicut & alia D.Thom.
opera, illustratum esse, animum adjeci ad istorum Commentarios ampliandos, & perpo-
tiendos.

In eis autem I. Capitum titulos politiori stilo dispositi, quam antebar positi sunt.
II. Capitum materias noua recensione distincti, appositisque Breviariis, sive Summarisi
uniuscuiusque Capitis, quid in eo Capite D.Thom. tractat distincte videtur. III. Omnia
Quatuor Librorum capita perpetui Commentariis à 1. ad ultimum usque percurro.
III. Quia in aliquibus Capitibus singularem doctrinam, sive ad Theologiam, sive ad
Philosophiam, & sapientiam Politicam disciplinam spectantem Dic. Thomas continet: id est
singulares etiam Dissertationes ego & Capitibus felix, in quibus vel Theologicas questio-
nes, vel Philosophicas, vel Scriptura Sacrae expositinas, quandoque etiam dogmatis, sed
ut in plurimam Politicas discentio, examino, & singulari iudicio resolu-

Scio in unaquaque thesi, sive que ad Commentarios pertinet, sive que ad Disser-
tationes, plura alia ex litteris Divinis, humanisque adduci posse, vel que pre-
bent, vel qua exornent; sed ego pulchriora selegi, non enim ingenij mei est.
plura ad eandem rem coacceruare, quod quidem ratiōne generare solet, sed sele-
ctiora solum afferre, & que sufficiant. Scio etiam plures Autores materias Poli-
ticas tractasse, sed qui dispensaverint, paucos: qui hos Commentarios conficerit,
nullum. Fatorum etiam opus hoc aetimestre solum esse, & horū solum sub-
cisis adornatum: id perpendat Benevolus Le-
ctor, & si que inuenierit calamo festi-
nante imperfecta pie excusat:
& valeat.

BENEVOLO LECTORI.

VM opus istud Commentariorum , atque Dissertatio-
num Politicarum Lugduni in Gallia Typis excuden-
dum esset, vbi Typographorum, & Prefectorum Ty-
pographiae solers cura , ac diligentia est ; contigit , vt
huius operis censor , doctus quidem , atque eruditus
vir, illius impressionem in Gallia consulteret prohibendam; vt con-
stat ex hac illius censura ad me transmissa, que sanè talis est.

Perlegi librum manuscriptum R. P. Hieronymi Salcedo in libros S.
Thoma de Reginine Principum; est opus valde amanū, & doctum, quod-
que prodit sui Auctoris ingenium, multa instructum eruditione. Nihil
deprehendi in eo opere, quod non possit solide defendi , tanquam consonū
sacra doctrina, & regulis fidei.

Nihilominus habet opus hoc multa, qua hodie in Gallia non tolleran-
tur. Tango aliqua puncta ex officia in Gallia , que Author habitans trans
Pyrinios, non habet comperta.

Dissertatio 9. Tota est de tyrannicidio, & in Gallia nihil, plane nihil,
propter casus annorum superiorum , volunt de hoc arguento audire,
etiam si error impugnetur.

Dissertatio 30. Est de duabus Religionibus in eodem Regno non susti-
nendis, quod vel leviter sugillare in Gallia censetur non ferendum.

Dissertatio 32. Est de Regno collato Regibus originaliter per popu-
lum ; hoc Galli nolunt audire.

Dissertatio 36. Adstruit potestatem indirectam Pontificis Maximi
in temporalia; de hac re nihil prorsus volunt audire Galli.

Dissertatio 41. Est de Regum depositione per Pontificem , potestate
etiam indirecta; hoc in Gallia nec dici publice potest.

Dissertatio 45. Mulierum Regio regimini non facit ; hoc autem in
Gallia, propter presentem statum, hodie non tollerabitur.

Dissertatio 49. Exagitat lupanaria; que Galli nollunt proscribere.

In omnibus his punctis Author quidem nihil dicit, quod male habeat,
& exorbitet à veritate; omnia benè stabilis, & probat , atque concinne
illustrat, &c. Sic censeo.

Placidus à Valle Rotunda.

Et quidē censura huius Doctoris hæc est ; que propter consultū
fuit, opus istud alio, extra Galliam, imprimēdum transmittere; quod
tandem, post varios casus, in Francofurtum delatum, ibi Typis vul-
gatum est. Quam obrem ea, que Lector offenderit, errata , per se nō
difficile erit corrigeret, & benignè excusat. Vale.

COMMENTARI
ET
DISSERTATIONES
IN
OPUSCULVM D. THOMÆ AQVINATIS,
DE REGIMINE PRINCIPVM.

LIBRI PRIMI, CAPVT PRIMVM.

*Quod necesse est homines simili viuentes ab aliquo
diligenter Regi.*

BREVIA RIVM CAPITIS.

IN hoc capite D. Thomas Primò statuit conuenientiam, & necessitatem societatis humanæ, & quod oporteat ab aliquo regi, ibi principium autem intentionis noſtre hinc sumere oportet, &c.

2. Distinguit regimen justum ab iniusto, & injustum diuidit in tyran-

nidem, oligarchiam, & democra-
tiam, ibi contingit autem in quibusdam,
qua ordinantur ad finem, &c.

3. Regimen justum diuidit etiam in politiam, aristocratiam, & potes-
tatem regiam, sive Monarchiam, i-
bi, similiter autem & iustum regi-
men distinguit oportet,
&c.

TEXTVS CAPITIS.

PRINCIPIVM autem intentionis noſtre hinc sumere oportet, ut, quid nomine regis intelligendum sit, exponatur. In omni-
bus autem que ad finem aliquem ordinantur, in quibus con-
tingit sic & aliter procedere, opus est aliquo dirigente, per quod dire-
ctè debitum perueniatur ad finem. Non enim nauis quam ſecundūm
diuersorum ventorum impulſum in diuersa moueri configit, ad de-
ſtinatum finem perueniret, niſi per gubernatoris induſtriam dirigere-
tur ad portum. Hominis autem eſt aliquis finis, ad quem tota vita e-
jus & actio ordinatur, cum ſit agens per intellectum, cuius eſt mani-
felle, propter finem operari: Contingit autem diuerſimodè homines
ad finem intentum procedere, quod diuersitas humanorum studio-
rum & actionum declarat. Indiget igitur homo aliquo dirigente ad
finem. Eſt autem vnicuique hominum naturaliter inſitum rationis
lumen, quo in suis actibus dirigatur ad finem. Et ſiquidem homini
conueniret singulariter viuere, ſicut multis animalium, nullo alio di-

A